



### Ierland en Noord-Ierland

- ▶ Beleef bruisend Dublin: overdag cultuur en 's avonds aan de zwier
- ▶ Bewonder de ruige kliffen en golvende groene heuvels
- ▶ Ervaar de Keltische mystiek
- ▶ Beleef spektakel in Titanic Belfast
- ▶ Bezoek gezellige pubs en ontmoet er vriendelijke mensen

# Inhoud

7 Kaarten en plattegronden

9 Woord vooraf

## 1 11 Ierland: een verdieping

12 Politiek en samenleving

17 Natuur

22 Bevolking

24 Eten en drinken

## 2 29 Geschiedenis

30 Kelten, Vikingen en Normandiërs

35 Reformatie en Engelse kolonisatie

41 Moderne tijd

## 3 51 Kunst en cultuur

52 Literatuur

54 Film

55 Beeldende kunst

55 Muziek

## 4 59 Dublin

60 Geschiedenis

61 Oriëntatie

64 Het zuidelijke centrum

76 Het noordelijke centrum

80 Ten westen van het centrum

84 Ten oosten van het centrum

86 De noordelijke voorsteden

88 De zuidelijke voorsteden

91 Tips en adressen

## 5 95 De omgeving van Dublin

96 Graafschap Louth

100 Graafschap Meath

106 Graafschap Kildare

110 Graafschap Wicklow

117 Tips en adressen

## 6 119 Zuidoost-Ierland

120 Graafschap Carlow

122 Graafschap Wexford

130 Graafschap Waterford

136 Graafschap Kilkenny

141 Graafschap Tipperary

146 Tips en adressen

## 7 149 Zuidwest-Ierland

150 Graafschap Cork

157 Ten oosten en noorden van Cork

164 Ten zuiden en westen van Cork

170 Graafschap Kerry

173 Het Iveragh-schiereiland en de Ring of Kerry

177 Het Dingle-schiereiland

183 Noordelijk Kerry

185 Graafschap Limerick

191 Graafschap Clare

193 Het westen van Clare

196 The Burren en noordelijk Clare

199 Tips en adressen

# Woord vooraf



Ierland, het groene eiland aan de westrand van Europa dat de lagedrukgebieden vanaf de Atlantische Oceaan opvangt, is géén bestemming voor propvolle chartervliegtuigen. Gelukkig maar, want daardoor behoudt het eiland zijn geheel eigen charme, die zich kenmerkt door ruige kusten, golvende groene heuvels, verstilde veengebieden, vriendelijke en humorvolle mensen, Keltische mystiek en vrolijke, soms wat weemoedige folkmuziek. Ook vind je er twee fascinerende grote steden, Dublin en Belfast, die elk voor zich al een stedentrip waard zijn. Middelgrote plaatsen als Cork en Galway zijn eveneens interessant, terwijl het Ierse dorpsleven je tientallen jaren terugvoert in de tijd, toen alles nog eenvoudig en overzichtelijk was. En dat wisselvallige klimaat? Ach, dat vergeet je snel als je in zo'n typisch Ierse pub neerstrijkt om van een eerlijke maaltijd, van een Iers glas bier of whiskey, of van goed gezelschap te genieten.

*Guido Derksen*

# Ierland: een verdieping

*Een groen, waterrijk en relatief dunbevolkt eiland aan de westrand van Europa met vriendelijke en eigenzinnige bewoners: zie daar Ierland in een notendop. Het eiland bestaat sinds de onafhankelijkheid van de Ierse Republiek uit twee delen. De republiek is met bijna 84% van het grondgebied het grootste deel, het veel kleinere Noord-Ierland behoort tot het Verenigd Koninkrijk. De Republiek Ierland is samen met Portugal en IJsland trouwens het enige Europese land dat in zijn geheel ten westen van de nulmeridiaan ligt.*

< Fanad Lighthouse, Donegal.





### Voorspoed en crisis

Ierland gold lang als een van de armste gebieden van Europa. Na de hongersnood in de 19de eeuw en de erop volgende massale emigratie naar de Nieuwe Wereld slonk de bevolkingsomvang met meer dan de helft, maar economisch werd het er niet echt veel beter op. Alleen in het noordoosten, waar de meeste Engelsen en Schotten waren gevestigd, ging het beter doordat Britse investeringen daar terechtkwamen. Belfast werd met zijn groot-schalige linnenindustrie en scheepsbouw een van de belangrijkste steden van het Verenigd Koninkrijk.

Na de totstandkoming van de Ierse Vrijstaat, eind 1921, en na de definitieve stichting van de Republiek Ierland in 1949 bleef het tot ver in de jaren 60 een arm en in zichzelf gekeerd land. Verandering kwam er pas toen premier Séan Lemass buitenlandse investeringen ging stimuleren en Ierland het lidmaatschap van de Europese Gemeenschap aanvroeg. Dat lidmaatschap kwam er in 1973. Ierland kon nu profiteren van gegarandeerde minimumprijzen voor agrarische producten en van Europese subsidies, zodat het steeds beter ging met de economie. De industrie, de dienstensector en het toerisme werden ontwikkeld, en in de jaren 90 van de vorige eeuw en het eerste decennium van deze eeuw slaagde Ierland erin om grote buitenlandse bedrijven, vooral in de ICT-sector, aan te trekken met gunstige vestigingsvoorwaarden. Het land maakte een enorme economische groei door en werd de 'Keltische tijger' genoemd, een variant op de opkomende economieën in Azië. De landbouw bleef enigszins achter bij de groei door de te kleine omvang van de agrarische bedrijven, die moeilijk konden opboksen tegen de enorme, bijna geïndustrialiseerde bedrijven in landen als Nederland. Tegenwoordig vinden de Ierse boeren enig soelaas in de ontwikkeling van het agritoerisme en door kwaliteitsproducten op de markt te brengen; het Ierse rundvlees en de Ierse boter worden bijvoorbeeld geroemd om hun kwaliteit. Door de groei van de economie werd Ierland de laatste twee decennia zowaar een immigratieland. Hoogopgeleide ICT-werknemers vonden hun weg naar het eiland, evenals vele tienduizenden Polen, Litouwers en Letten, die vooral voor de eenvoudiger baantjes kwamen. De Ieren zelf genoten van hun hogere levensstandaard, maar de keerzijde van de medaille was een toename van milieuproblemen, een groeiende filedruk rond de grotere steden, het verlies van traditionele verbanden en een stijging van de misdaad. In 2007 kwam de economische vooruitgang piepend tot stilstand. Ierland werd hard getroffen door de financiële crisis. De huizenmarkt bleek een grote zeepbel te zijn, de Ierse banken zaten met financieringsproblemen en enorme schulden en een bankroet dreigde voor de staat. Ierland moest tientallen miljarden aanvragen bij het Europese steunfonds. De bankensector



Ierland telt veel kleine zelfstandigen.

werd vrijwel volledig onder controle van de overheid gebracht, de onroerendgoedprijzen daalden met 60%, de economie kromp met een kwart, de werkloosheid liep razendsnel op en veel arbeidsmigranten vertrokken weer. Vanaf eind 2013 en 2014 ging het gelukkig weer beter. De economie werd weer booming en er kwamen nieuwe immigranten binnen, onder meer als gevolg van al het gedoe rond de Brexit bij de bureaus. Vanaf 2020 gooide de coronacrisis echter nieuw roet in het eten. Nu die achter de rug is, blijkt de Ierse economie opnieuw door het dak te gaan. Het jaar 2022 werd afgesloten met een groei van maar liefst 12,3 procent, terwijl de werkloosheid met 4,3 procent historisch laag is.

Met Noord-Ierland ging het na de Tweede Wereldoorlog economisch redelijk, maar de teloorgang van de linnenindustrie deed zich vanaf de jaren 70 voelen. Net als de rest van het Verenigd Koninkrijk leed Noord-Ierland onder de crisis van de jaren 80, waar de halve burgeroorlog tussen de IRA, het Britse leger en andere gewapende groepen nog eens bij kwam. Weinig bedrijven wilden onder die omstandigheden investeren in het gebied, zodat de Britse regering zich genoodzaakt zag veel geld in Noord-Ierland te investeren. Dat geld kwam vooral ten goede aan een uitdijend ambtenarenapparaat en niet aan structurele verbeteringen van de economie. Noord-Ierland bleef in de jaren van economische voorspoed in groeicijfers daarom iets achter bij de republiek, ook al slaagde men er ook in Ulster in om met name ICT-bedrijvigheid aan te trekken. De scheepswerven van Belfast bleven het eveneens goed doen; het befaamde Harland & Wolff, bouwer van de *Titanic*, is nog altijd de grootste scheepswerf van het Verenigd Koninkrijk.

De financiële crisis heeft Noord-Ierland net als het grootste deel van Europa vanaf 2008 getroffen, maar de Noord-Ieren hebben er minder last van gehad dan de zuiderburen. De laatste jaren was er zelfs een zekere



## Dublin

*Het waterhoofd van de Republiek Ierland is de hoofdstad Dublin, gelegen aan de oostkust bij de monding van de rivier de Liffey. In de stad en de omliggende slaapsteden wonen ruim 1,1 miljoen mensen, bijna een kwart van de totale Ierse bevolking. Dublin is daarom, niet zo verwonderlijk, het bruisende culturele en politieke hart van het land. Bezoekers kunnen zich laven aan de culturele voorzieningen, de historische bezienswaardigheden en het uitgaansleven, dat zich voor een belangrijk deel in een van de vele authentieke pubs afspeelt. Als extraatje zijn er ten noorden en ten zuiden van de stad strandwandelingen te maken bij voorsteden als Malahide, Portmarnock en Dún Laoghaire. Alles bij elkaar is Dublin een erg leuke, interessante stad met een compact centrum vol attracties.*

< Temple Bar is hét uitgaanscentrum van Dublin.







Trinity College, binnenterrein.

verluchtigd religieus manuscript dat rond 800 n.Chr. door Schotse monniken op het afgelegen West-Schotse eiland Iona vervaardigd werd. Het is niet alleen prachtig geïllustreerd, maar het is ook een van de oudste boeken ter wereld. In 806 noopten opringerige Vikingen de monniken met hun boek te vluchten naar een nieuw klooster in Kells, ten noordwesten van Dublin in het graafschap Meath. Halverwege de 17de eeuw bracht men het boek voor de veiligheid over naar het Trinity College en daar bevindt het zich nog steeds. Het boek telt honderden pagina's en bevat de vier evangeliën van het Nieuwe Testament en een reeks omlijstende teksten, allemaal in het Latijn. Pech is dat het boek alleen opengeslagen te bewonderen valt en er dus maar twee pagina's te zien zijn; erin bladeren mag natuurlijk niet. De vele bezoekers worden bovendien in sneltreinvaart door de speciale tentoonstellingsruimte voor het boek gejaagd, zodat je geen tijd hebt om een en ander eens goed te bestuderen. Gelukkig is er nog een souvenirwinkel bij de bibliotheek, dus je kunt posters, kaarten, boeken over het boek en reproducties kopen als je een goede indruk wilt krijgen van het monnikenwerk.

Overigens is niet alleen het *Book of Kells* de moeite waard. De Old Library bezit meer unieke en fraaie oude manuscripten en documenten, zoals het *Book of Durrow* en het *Book of Armagh*. Er zijn verder tijdelijke tentoonstellingen en je kunt ook de zogenaamde Harp of Brian Boru bekijken. Het instrument dateert weliswaar niet uit de tijd van de heldhaftige Ierse koning (ca. 940–1014), maar is met een bouwjaar dat rond 1400 ligt, toch een van de oudste harpen in Ierland. Min of meer haaks op de Old Library staat de modernistische Berkeley Library uit 1967, ontworpen door architect Paul Koralek. Naamgever George Berkeley



De bibliotheek van Trinity College.

kwam in 1685 in Kilkenny ter wereld en ging al op 15-jarige leeftijd in Dublin studeren. De bolleboos beoefende verschillende wetenschappelijke takken van sport, vooral de filosofie. In Pennsylvania, aan de overzijde van de oceaan, hielp hij mee met de oprichting van de University of Pennsylvania, later werden de plaats Berkeley in Californië en de universiteitscampus aldaar naar hem vernoemd.

Naast het ietwat grijzige bibliotheekgebouw, op het overgangsdeel tussen Fellows Square en New Square, trekt een kunstwerk de aandacht. Het is de *Sphere Within a Sphere*, een glanzende, opengescheurde bol met een tweede bol erin. De binnenste bol representeert de aarde, de buitenste bol het christendom. Het werk uit 1982 is van de hand van de Italiaan Arnaldo Pomodoro; vergelijkbare bollen zijn onder meer voor het VN-hoofdkwartier in New York, in Rome, bij de University of Californië in Berkeley, en in het Museum voor Hedendaagse kunst in Teheran geplaatst.

Tegenover de Old Library, aan de overzijde van Fellows Square, is het Arts & Social Science Building uit 1978, eveneens van architect Paul Koralek. Via een doorgang door het gebouw kun je naar de tweede entree tot het terrein van Trinity College in Nassau Street lopen. Binnen heeft de gratis toegankelijke **Douglas Hyde Gallery of Modern Art** een aardige collectie moderne kunst.

> TRINITY COLLEGE, OLD LIBRARY, [tcd.ie](http://tcd.ie)

> TRINITY COLLEGE, DOUGLAS HYDE GALLERY, [doughlasydegallery.com](http://doughlasydegallery.com)



In Ierland tref je veel overblijfselen uit de steentijd aan.

van een ander klooster te zien, ditmaal uit de 6de eeuw, een vroegmiddeleeuws en vroegchristelijk klooster dus. Je treft er tussen de grafzerken de overblijfselen aan van twee kerken en een round tower met beschadigd dak. Ook staat er het **Cross of Muiredach**, een van de mooiere hoogkruisen in Ierland. Het werd hier in de 10de eeuw neergezet en is versierd met Bijbelse reliëfs.

Het stadje Ardee, in het westelijke binnenland van Louth, is niet echt de moeite waard, ondanks de aanwezigheid van een gerestaureerd Normandisch kasteel en een chocoladefabriekje. Langs de kust ten noorden van Drogheda zijn een paar aardige kust- en vissersplaatsjes, waarvan Blackrock het leukste is.

Blackrock ligt net onder **Dundalk**, de hoofdstad van het graafschap. Dundalk is met een kleine 38.000 inwoners vrijwel even groot als Drogheda. Het is een levendig streekcentrum met industrie en enkele aardige winkelstraten. In de brouwerij van Dundalk, onderdeel van de Guinness-company, wordt Harp Lager gebrouwen, Ierlands bekendste laaggegist bier. Op een regenachtige dag is een bezoek aan het **County Museum Dundalk** wellicht de moeite waard, ondergebracht in een gerestaureerd 18de-eeuws pakhuis. Het bezit een uitgebreide collectie voorwerpen die de geschiedenis van het graafschap vanaf de steentijd uit de doeken doen.

De stad heeft verder een mooi treinstation uit 1916. De elegante gietijzeren constructies hebben gelukkig geen plaats hoeven te maken voor een modernistisch stationscomplex, iets wat in Nederland helaas maar al te vaak het geval is.

In de streek ten noorden van Drogheda valt eerlijk gezegd niet zo gek veel te beleven. Ten oosten van de stad bevindt zich voorbij het dorp Tullyallen de ruïne van Mellifont Abbey, het eerste cisterciënzer klooster in Ierland, in 1142 op uitnodiging van de aartsbisschop van Armagh gesticht door volgelingen van Bernard van Clairvaux. Als er één schaap over de dam is, volgen er meer, en dus staken hierna ook augustijnen, dominicanen en franciscanen de zee over om in Ierland kloosters op te richten. Veel te zien is er bij de ruïne van Mellifont Abbey niet meer; bijzonder zijn alleen de resten van de ongebruikelijke, achthoekige doopkapel.

Ten noorden van de kloosterrestanten zijn bij Monasterboice de ruïnes

Voorbij Dundalk ligt het bergachtige schiereiland **Cooley** tussen Dundalk Bay en Carlingford Lough in. De hoogste berg reikt hier tot bijna 600 m. Het schiereiland is bekend van de rol die het speelt in het oud-Ierse epische verhaal *Táin Bó Cuailnge*, de Veerroof van Cooley. Volgens het heldendicht kwam de krijgsvanzuchtige Keltische koningin Maeve (of Medb) vanuit Connaught naar Cooley om er een bruine stier, de trots van Cooley, te roven. Na een legendarisch gevecht tussen de witte stier van Connaught en de bruine stier van Cooley weet Cú Chulainn haar de voet dwars te zetten.

Aan het begin van het schiereiland, ten noordoosten van Dundalk, staat in een veld bij Ballymascanlon de

**Proleek Dolmen**, een koddig portaalgrafje cq. hunebedje van 3 m hoog uit de steentijd. Boven op drie staande stenen lijkt een grote deksteen moeizaam te balanceren, maar het 35 ton wegende rotsblok is er al zo'n vijf millennia niet afgevallen, dus je kunt er met een gerust hart onder staan. Bij de dolmen zijn enkele overblijfselen uit de steentijd te vinden.

Leukste stadje van het schiereiland Cooley is **Carlingford**, aan de voet van de bergrug bij de zee-inham. Carlingford ziet er met zijn witgeschilderde huizen aantrekkelijk uit en heeft een vissershaven tussen twee stevige pieren, de resten van een 13de-eeuws Normandisch kasteel, enkele middeleeuwse straten en het **Carlingford Heritage Centre**, waar je alles te weten kunt komen over de geschiedenis van de plaats en het schiereiland.

In het vroege voorjaar kun je in de bergen bij Carlingford deelnemen aan de jaarlijkse **Carlingford National Leprechaun Hunt**. Honderden mensen gaan de bergen in op zoek naar de laatste 236 leprechauns van Ierland, de mythische kabouters uit de Ierse folklore, die in dit gebied zouden leven. Ooit waren er miljoenen leprechauns, maar ze zijn bijna uitgestorven omdat vrijwel niemand nog in ze gelooft. De Europese Unie heeft de berg Slieve Foye daarom uitgeroepen tot 'Special Protection Area for Little People'. Tijdens de jaarlijkse jacht op de kleine, groen geklede mannetjes worden honderd leprechaunbeeldjes in het gebied verstopt; onder één ervan ligt een bedrag van 2000 euro. Door de bergen en over het schiereiland lopen verschillende mooie wandelroutes, waaronder de 30 km lange *Táin Trail*. Aan de overkant van Car-



Een van de vele steentijdmonumenten.





## Zuidoost-Ierland

*Zuidelijk van Dublin en de Wicklow Mountains begint Zuidoost-Ierland. Het zuidoosten bestaat uit een cluster van vijf graafschappen: Carlow, Wexham, Kilkenny, Waterford en Tipperary. Historisch gezien behoorden Carlow, Wexford en Kilkenny tot de provincie Leinster. Waterford en Tipperary waren deel van de provincie Munster.*

*Het zuidoosten van Ierland wordt wat minder bezocht dan bijvoorbeeld het zuidwesten en westen van Ierland, maar toch valt er méér dan voldoende te zien. In het vriendelijke, glooiende landschap liggen interessante plaatsen als Kilkenny en Waterford, er zijn de nodige historische bezienswaardigheden te vinden, vooral uit de Normandische tijd, en langs de Ierse Zee liggen vele kilometers aan ongerepte zandstranden.*

< Hook Lighthouse in de herfstnevel.





Ross telt ruim 8000 inwoners, goed voor een derde plaats op de ranglijst van het graafschap Wexford.

Aan de rivierkade van het aardige plaatsje is de *Dunbrody* aangemeerd, een reproductie van een driemaster uit de jaren 40 van de 19de eeuw waarmee Ierse emigranten, op de vlucht voor de hongersnood, naar Amerika vertrokken. Het schip is onder de naam **Dunbrody Famine Ship** nu een toeristische attractie die inzicht biedt in de ervaringen van de Ierse emigranten van destijds. Dat gebeurt met een rondleiding, gekostumeerde acteurs en thema-tentoonstellingen.

In het Priory Court, langs de kade, bevindt zich het **Ros Tapestry**, een serie van vijftien kleurrijke handgeborduurde wandtapijten die de periode afbeelden waarin Normandiërs zich in Ierland vestigden en New Ross gesticht werd.

Op de kade staat ook een monument voor de familie Kennedy, inclusief een beeld van John F. Kennedy. Het werd in 2008 onthuld door JFK's zus Jean Kennedy, want de overgrootvader van de vermoorde Amerikaanse president en zijn broers en zussen werd op een paar kilometer ten zuiden van New Ross in Dunganstown geboren. New Ross en omgeving zijn daarom echt Kennedy-land, en dat wil men weten ook. In **Dunganstown** is een heel bezoekerscentrum opgezet rond het geboortehuis van Kennedy's overgrootvader Patrick Kennedy. Deze arme boerenzoon werd in 1823 geboren en stapte in 1848 op een schip naar de Nieuwe Wereld om aan de Grote Hongersnood te ontsnappen. Hij vestigde zich in Boston, waar hij in 1858 aan cholera stierf, pas 35 jaar oud. Op dat moment was net zijn jongste zoon geboren, Patrick jr. Deze Patrick wist de Amerikaanse droom dubbel en dwars waar te maken. Hij werd succesvol zakenman en politicus, en zijn zoon Joe schopte het tot Amerikaans ambassadeur in Groot-Brittannië. Joe was de verwekker van John Fitzgerald ('Jack') Kennedy, Robert ('Bobby') Kennedy en Edward ('Ted') Kennedy, de drie Kennedy's die in de jaren 60 en later een groot stempel op de Amerikaanse politiek hebben gedrukt. In het bezoekerscentrum, **Kennedy Homestead** geheten, leer je alles over de familie die het in drie generaties van berooide emigranten tot president van het machtigste land ter wereld schopte. In juni 1963, een paar maanden voordat Lee Harvey Oswald hem vermoordde, bracht president JFK nog een bezoek aan het geboortehuis van zijn overgrootvader.

- > DUNBRODY FAMINE SHIP, [dunbrody.com](http://dunbrody.com)
- > ROS TAPESTRY, [rostapestry.ie](http://rostapestry.ie)
- > KENNEDY HOMESTEAD, [kennedyhomestead.ie](http://kennedyhomestead.ie)

Wie nog meer eer aan de Kennedy's in het algemeen en aan JFK in het bijzonder wil bewijzen, of wie gewoon van een prachtig parklandschap wil



Een van de Saltee Islands.

genieten, kan een paar kilometer naar het zuiden het **JFK Memorial Park** bezoeken. In feite is het een omvangrijk arboretum van 252 hectare, waar meer dan 4500 boom- en struiksoorten groeien.

Niet ver hiervandaan in zuidelijke richting staat **Dunbrody Abbey**, ooit de grootste cisterciënzerabdij van Ierland. Het complex werd in 1170 gesticht op aanwijzingen van de Normandiër Richard de Clare, de tweede graaf van Pembroke, die bekendstaat onder zijn bijnaam Strongbow. De abdij floreerde tot de 'dissolution of the monasteries' (de ontbinding van de kloosters) onder Hendrik VIII tussen 1536 en 1541. Er is nu een bezoekerscentrum en buiten kunnen de kinderen dwalen in een groot doolhof van taxushagen.

- > DUNBRODY ABBEY, [dunbrodyabbey.com](http://dunbrodyabbey.com)

### De zuidoostkust

Wie vanuit Wexford naar het westen gaat, kan in plaats van de N25 naar New Ross ook een alternatieve zuidelijke route nemen, in de buurt van de kust. Je gaat dan eerst naar het zuiden, om daarna even voor Rosslare Harbour naar het westen af te buigen, over de R736. Onderweg kun je even een kijkje gaan nemen bij het kustplaatsje **Kilmore Quay**, dat schattige witte cottages met rieten daken en een vissershaventje heeft. Een oud lichtschip is tot klein maritiem museum verbouwd. Vanuit de haven kan overgestoken worden naar de Saltee Islands, twee vrij lage eilanden en een paar rotspunten 5 km de zee op. Sinds begin 20ste eeuw zijn de eilanden niet meer bewoond en hebben zeevogelkolonies er het rijk alleen. Je komt er onder meer papegaaiduikers, alken, pijlstormvogels en jan-van-genten tegen ([salteeislands.info](http://salteeislands.info)).

Ten westen van Kilmore Quay loopt een vele kilometers lang, wit zandstrand langs de zee, met erachter een laag duingebied, helemaal tot aan Bannow Bay.



Zuidwest-Ierland

## GRAAFSCHAP CORK

Het graafschap Cork is met afstand het grootste graafschap van Ierland. Het beslaat een grote portie van het zuidwesten van het eiland. Het is in bevolkingsgrootte het tweede graafschap, mede dankzij de aanwezigheid van de stad Cork.

**Cork** heeft ruim 200.000 inwoners, inclusief voorsteden, en is de trotse tweede stad van de Ierse Republiek. Vanwege de nabijheid van een van de grootste natuurlijke havens ter wereld is de plaats sinds zijn ontstaan een echte handelsstad geweest met een kosmopolitisch tintje. De Corkonians (inwoners van Cork) beschouwen zichzelf daarom als een tikje mondainer dan de andere Ieren, waarmee ze volgens henzelf niet zo heel veel gemeen hebben. Omdat ze bovendien gepaste afstand van het politieke gewoel in

Dublin houden, hebben ze hun stad, met een knipoog, als bijnaam ‘The People’s Republic of Cork’ gegeven. Op korte afstand ten zuiden van de stad biedt Cork Airport verbindingen met de buitenwereld. Het is de tweede luchthaven van Ierland; men verwerkt er jaarlijks bijna 2,5 miljoen passagiers. De haven is na die van Dublin de grootste van de republiek, er is vrij veel industrie en Cork heeft in de recente jaren van economische voorspoed behoorlijk wat ICT-bedrijvigheid kunnen aantrekken. Door het jaar heen zijn er bijna 20 culturele festivals bij te wonen, en in 2005 was Cork de culturele hoofdstad van Europa. De stad is ook bisschopszetel voor zowel een rooms-katholieke als

een anglicaanse bisschop; gelukkig rollen ze niet vechtend over straat, zoals aanhangers van beide kerken in Noord-Ierland wel jarenlang hebben gedaan. Cork ontstond 14 eeuwen geleden op enkele moerassige eilanden in het estuarium van de rivier de Lee. De naam van de stad in het Gaelic, Corcaigh, betekent gewoon ‘moeras’. St. Finbarr stichtte ergens aan het begin van de 7de eeuw op één van die eilanden een klooster, op de plek waar nu St. Fin Barr Cathedral staat. In 820 sloopten de Vikingen het klooster. Ze bouwden een eigen nederzetting aan de rivier, op de plek waar nu Main Street loopt. De Normandiërs namen in 1172 het stokje over. In 1649 namen Oliver Cromwell en zijn Engelse troepen de stad in, in 1690 deden de troepen van Willem III hetzelfde. In de recentere geschiedenis stond Cork steeds aan de zijde van de strijdbare Ierse nationalisten, wat de stad de bijnaam ‘Rebel Cork’ opleverde. In 1920 verwoestten ongeregelde troepen uit naam van de Engelsen een groot deel van het centrum, tijdens de Vrijheidsoorlog. Na de Ierse onafhankelijkheid daalde het stof neer en kon Cork weer verder met waar het goed in was: handel drijven.

### Het centrum

Het centrum van Cork ligt op een groot eiland, omsloten door twee armen van de rivier de Lee. Aan de noord- en zuidkant van de rivier klimmen de buitenwijken tegen de hellingen van het rivierdal op. In totaal 22 bruggen overspannen de rivier en zijn twee armen, en er is ook nog een verkeerstunnel aan de oostzijde van de stad.



Winkelen in het centrum van Cork.





Adare Manor.

van Beatrix Potter, ook al spelen deze zich niet in Ierland maar in Engeland af. Behalve de schilderachtige huisjes bezit Adare ook de ruïnes van drie middeleeuwse kloosters (voor een deel op het terrein van Adare Manor, een landhuis dat nu een luxehotel is), een handvol gerestaureerde kerken en een 13de-eeuws kasteel. Als toeristenplaatsje kun je er ook de nodige horecavoorzieningen en cadeauwinkels verwachten. Wil je méér weten over de historie van dorp en streek, dan is onder hetzelfde dak als het toeristenbureau het **Adare Heritage Centre** te vinden.

Weer een kilometer of 12 verder langs de N21 volgt het dorp **Rathkeale**. Het dorp zelf is weinig bijzonder, maar op 2 km afstand staat Castle Matrix, gesticht in 1410 en uitgebreid in de 17de eeuw. Het kasteel heeft in de bibliotheek veel informatie over de zogenaamde Wild Geese (Wilde Ganzen), Ieren die zich in de 17de en 18de eeuw als huurlingen aansloten bij West-Europese legers. Ze zijn vooral bekend geworden door de fictieve Wilde Gans Redmond Barry oftewel Barry Lyndon, uit de schelmenroman *The Luck of Barry Lyndon* van William Makepeace Thackeray. De roman zou misschien weer vergeten zijn als hij niet was verfilmd door niemand minder dan Stanley Kubrick, in 1975.

Wie iets heel anders dan kastelen, prehistorische stenencirkels of landelijke cottages wil zien, moet naar het plaatsje **Foynes**, op de zuidoever van het estuarium van de Shannon. Niet alleen staat hier een aluminiumsmelterij, je kunt er ook een bezoek brengen aan het **Foynes Flying Boat Museum**.

Tussen 1937 en 1945 was Foynes vertrek- en landingsplaats voor grote watervliegtuigen – Boeing B314 Flying Boats van PanAm – die over de Atlantische Oceaan heen en weer vlogen naar Amerika. Barman Joe Sheridan van het café-restaurant in het aankomstgebouw bedacht hier in 1943 voor een verkleumde watervliegtuigbemanning een versterkend drankje: Irish coffee. Jawel, hier in Foynes werd dus voor het allereerst de klassieke Irish coffee gedronken. Aan het museum is ook een maritiem museum toegevoegd.

- > LOUGH GUR HERITAGE CENTRE, [loughgur.com](http://loughgur.com)
- > ADARE HERITAGE CENTRE, [adareheritagecentre.ie](http://adareheritagecentre.ie)
- > FOYNES FLYING BOAT MUSEUM, [flyingboatmuseum.com](http://flyingboatmuseum.com)

## GRAAFSCHAP CLARE

In het graafschap Clare is heel wat te beleven. Net als in andere graafschappen staan er de nodige kastelen en kun je er musea en *heritage centres* bezoeken, maar je vindt er ook het bijzondere karstlandschap van The Burren, en aan zee rijden de imponerende Cliffs of Moher hoog boven de oceaan op.

### Het oosten en midden van Clare

Als je vanuit Limerick-stad noordwaarts gaat, kom je in het oostelijke deel van graafschap Clare terecht. Lough Derg en de Shannon zijn hier de grens met de burenen van het graafschap Tipperary. Bij de zuidpunt van het grote meer is **Killaloe**, mooi gelegen tussen de heuvels aan het water, een plaats met historie. Het stadje was in de tijd van koning Brian Boru (941–1014) namelijk enige tijd hoofdstad van heel Ierland. Uit deze tijd vind je geen overblijfselen, maar bij de anglicaanse St. Flannan's Church, uit de 13de eeuw, staat een bijzondere steen: erop zijn opschriften te zien in Viking-runen én in zogenaamde Ogham-tekens – een oud Keltisch schrift uit de eerste eeuwen na Christus. De periode waarin Brian Boru in Killaloe rondwandelde, wordt belicht in het **Killaloe Heritage Centre & Brian Boru Centre**. Het geschiedeniscentrum gaat ook in op de komst van het christendom in Ierland en op de ontwikkeling van de Shannon als belangrijke transportader. Killaloe is tegenwoordig vooral van belang voor watersporters en hengelsporters die de Shannon en Lough Derg willen verkennen.

Meer over Brian Boru is te vinden in St. Cronan's Church in Tuamgraney, een plaatsje een kilometer of 17 naar het noorden, niet ver van Scarrif aan de westkant van Lough Derg. De vroegere kerk uit de 9de eeuw biedt onderdak aan het East Clare Heritage Centre. Centraal staan de geschiedenis van oostelijk Clare, waar Brian Boru onlosmakelijk onderdeel van uitmaakt. Ga je vanuit Limerick over de N18 naar het westen, dan is er na ruim 10 km bij Bunratty een leuke historische attractie. Net even van de snelweg af staat **Bunratty Castle**, een flink uit de kluiten gewassen kasteel met torenhuis uit de 15de eeuw, waarin je interessante rondleidingen kunt

# Midden- en West-Ierland



*De graafschappen in het centrale gedeelte van de Ierse Republiek worden gezamenlijk de Midlands genoemd. Het is een watterijk en hoofdzakelijk agrarisch gebied met vriendelijke landschappen en rustige provincieplaatsjes. Net als elders in Ierland kom je er weer heel wat landhuizen en kasteel- en kloosterruïnes tegen. Aan de westkant liggen de interessante graafschappen Galway en Mayo aan de Atlantische Oceaan. De stad Galway is een van de interessantere en grootste Ierse steden, erboven ligt de ruïge Connemara en langs de kust van beide graafschappen zijn stille baaien, door de wind geteisterde kliffen en eenzame stranden te verkennen. Als kers op de taart kun je ook oversteken naar de intrigerende Aran Islands, een kleine archipel met onder meer ringforten uit de ijzertijd.*

< Het haventje van Roundstone, ten zuiden van de Connemara.





### STRONGBOW

Richard de Clare (plm. 1130–1176) was de tweede graaf van Pembroke, een graafschap in Wales. Hij was afstammeling van de Normandiërs die zich in Zuid-Wales hadden gevestigd nadat Willem de Veroveraar in 1066 (slag bij Hastings) vanuit Normandië Engeland en Zuid-Wales had veroverd.

Richards vader, Gilbert de Clare, werd in 1138 benoemd tot graaf van Pembroke. Vanwege het feit dat hij een uitstekende boogschutter was, kreeg hij Strongbow als bijnaam. Zijn zoon was zo mogelijk nóg vaardiger met de zogenaamde 'long bow', en dus erfde hij behalve de adellijke titel ook zijn bijnaam. Als er in geschiedkundige bronnen over Strongbow gesproken wordt, zéker in verband met Ierland, dan gaat het eigenlijk altijd over Richard de Clare. Hij was in 1169–1170 namelijk een van de belangrijkste leiders van de Normandische invasie vanuit Zuid-Wales in het toenmalige koninkrijk Leinster, oftewel Zuidoost-Ierland.

### Graafschap Offaly

Offaly is een middelgroot graafschap in het centrum van de Ierse Republiek. Vanaf de velden op de glooiende heuvels in dit agrarische gebied staren de schapen, koeien en paarden de voorbijganger aan. Er zijn verder veenmoerassen, een enkele interessante bezienswaardigheid en een hoofdstad die vooral bekend is geworden vanwege de whiskey die ervandaan komt.

De bewuste hoofdstad is **Tullamore**, en de whiskey is Tullamore Dew, een van de befaamdste whiskeymerken van Ierland. Tullamore ligt aan het Grand Canal en het riviertje de Tullamore en heeft ruim 14.000 inwoners. Je kunt er winkelen of het Charleville Castle bekijken, een kasteel net buiten de stad, rond 1800 opgetrokken in de 'gothic revival style'. Het wordt beschouwd als het meesterwerk van de architect Francis Johnston, die meer van dit soort sprookjesachtige kastelen met torentjes en kantelen heeft ontworpen. Het kasteel is overigens alleen op afspraak te bezoeken. Misschien maar goed ook, want het heeft de reputatie een spookkasteel te zijn.

Je kunt de stad natuurlijk niet verlaten zonder in het **Tullamore Dew Heritage Centre** te zijn geweest. In het gerestaureerde pakhuis van de whiskeystokerij kun je alles leren over de vervaardiging van whiskey en over de geschiedenis van Tullamore Dew. Je komt er ook te weten dat de toevoeging 'Dew' staat voor de initialen van de oprichter van de distilleerderij, D.E. Williams. De distilleerderij is tegenwoordig niet meer in bedrijf, want Tullamore Dew wordt sinds de jaren 50 van de 20ste eeuw in Midleton (ten oosten van Cork) gestookt. Er zijn wel plannen om een nieuwe dependance in geboortestad Tullamore te openen. Tullamore Dew is trouwens ook de basis voor het drankje Irish Mist, een zachte likeur die verwant is aan het Schotse Drambuie.

> TULLAMORE DEW HERITAGE CENTRE, [tullamoredew.com](http://tullamoredew.com)



Een van de twee torens van het complex van Clonmacnoise.

Even ten zuiden van Tullamore is bij **Lough Boora** een groot veenmoeras tot beschermd natuurgebied uitgeroepen, Lough Boora Parklands. Je kunt er wandelen en een beeldenpark bekijken. Een paar kilometer ten noorden van de stad bevindt zich de ruïne van Durrow Abbey, in de 6de eeuw gesticht door St. Columba van Iona. Het klooster is bekend van het Book of Durrow, een prachtig verluchtigd religieus manuscript uit de 7de eeuw dat nu te zien is in het Trinity College in Dublin, en van het 10de-eeuwse hoogkruis dat zich nog wel bij de ruïne bevindt.

Helemaal in het westen, op de oostoever van de Shannon en een kilometer of 15 onder de stad Athlone, is bij **Clonmacnoise** de interessantste historische bezienswaardigheid van het graafschap Offaly te zien. Het is een groot kloostercomplex, oorspronkelijk gesticht door St. Ciaran van Clonmacnoise. De heilige deed dat in de 6de eeuw, waarna in de eeuwen erna het klooster werd uitgebreid en het zich ontwikkelde tot belangrijk centrum van geleerdheid en kunst. Heden ten dage is het een nationaal monument en kun je er de overblijfselen zien van zeven kerken en een kathedraal. Er behoren ook twee round towers, drie hoogkruisen en de grootste verzameling vroegchristelijke grafstenen van West-Europa tot het complex, dat er zonder meer schilderachtig bij ligt in de drassige groene velden naast de Shannon. Tussen en rond de ruïnes zijn trouwens ook talloze graven te zien, deels met Keltische kruisen erop, want vele bekende en minder bekende Ieren zijn in vroeger eeuwen op deze gewijde plek begraven. Vanuit het bezoekerscentrum wor-



The City Hall in de winter.

nomische crisis trof de stad vanaf 2007 hard. De vastgoedbubbel die was ontstaan spatte uiteen, onroerendgoedprijzen daalden met 30 tot 40% en de werkloosheid steeg weer. Daarna krabbelde de stad weer overeind en kreeg men de opgaande lijn opnieuw te pakken. De stad telt heden ten dage inclusief voorsteden ongeveer een half miljoen inwoners. Trek je de voorsteden eraf, dan blijven er ongeveer 280.000 over.

## HET CENTRUM

Belfast is het administratieve centrum van Noord-Ierland; het westelijke deel ligt in het graafschap Antrim, het oostelijke deel in graafschap Down. Hart van de stad is Donegall Square, waar de **City Hall** staat. Het pompeuze gebouw, in neoclassicistische renaissancestijl, kwam in 1906 gereed, tijdens de hoogtijdagen van Belfast. Op het gras vóór het stadhuis is koningin Victoria vereeuwigd op een sokkel; ze wordt geflankeerd door twee figuren die de linnenindustrie en de scheepsbouw symboliseren en door een kind dat voor onderwijs en toekomst staat. Elders op het terrein staan meer beelden, bijvoorbeeld van Sir Edward James Harland, de oprichter van de beroemde scheepswerven die zijn naam dragen. In de buurt van zijn standbeeld staat een gedenkteken voor de slachtoffers van de *Titanic*-ramp, en ook kun je allerlei oorlogsmonumenten bekijken rond de City Hall. Bij mooi weer wordt het grasveld trouwens volop benut door inwoners van de stad en toeristen die even uit willen rusten.



Victoria Square Shopping Centre, spectaculaire koepel.

Binnen kun je het gebouw per gratis rondleiding bezichtigen. Wil je niet met een rondleiding mee, dan kun je ook gewoon naar binnen stappen om de entreehal te bekijken. Je ziet dan dat er overdadig met Italiaans marmer is gestrooid, dat het interieur uitbundig is verfraaid met gebrandschilderde ramen en schilderijen en dat het centrale deel is bekroond met een indrukwekkende hoge koepel. In de zuidwesthoek van het complex is sinds de renovaties van 2007–2009 een café te vinden, de Bobbin Coffee Shop, waar je foto's van de 68 beroemdste inwoners van Belfast in heden en verleden kunt bekijken. Nog een aardig weetje: het stadhuis van de Zuid-Afrikaanse stad Durban is vrijwel exact een kopie van de City Hall van Belfast.

➤ CITY HALL, [belfastcity.gov.uk](http://belfastcity.gov.uk)

Schuin tegenover het stadhuis, op de hoek van Donegall Square en Fountain Street, is de **Linen Hall Library** voortgekomen uit de White Linen Hall, die zich in de 18de en 19de eeuw op de plek bevond waar nu de City Hall staat. De oude bibliotheek bevat meer dan een kwart miljoen boeken, bijvoorbeeld over alles wat zich tijdens The Troubles in Noord-Ierland heeft afgespeeld. Recht tegenover de hoofdentree van de City Hall, aan de overkant van de straat, loopt de winkelstraat met de ietwat verwarrende naam Donegall Place. Samen met Royal Avenue, in het verlengde ervan, en de omliggende straten is dit het winkelhart van Belfast, deels alleen voor voetgangers toegankelijk. De controleposten van het leger en de Royal Ulster Constabulary





Carrick-a-rede Rope Bridge.



### De noordkust tot Whitepark Bay

Vorbij Torr Head en Fair Head gaat de A2 parallel aan de noordkust naar het westen. **Ballycastle** is de eerste kustplaats die je aan de noordkust tegenkomt. In de zomer trekken het strand en de toeristische voorzieningen heel wat badgasten aan. Op de laatste maandag en dinsdag van augustus vindt er al sinds begin 17de eeuw de Ould Lammas Fair plaats, een feestelijke markt waar je onder meer de lokale specialiteiten kunt kopen: *yellowman* en *dulse*. Yellowman is een harde toffeesoort, dulse is een zeewiersoort die gedroogd of gebakken kan worden gegeten.

Vanuit de haven van Ballycastle kun je de veerboot nemen naar **Rathlin Island**, een paar kilometer in zee gelegen voor de ingang van het North Channel (de overgang tussen de Atlantische Oceaan en de Ierse Zee). Het eiland telt enkele tientallen permanente bewoners en heeft de vorm van een vooroverliggende L. Het lange stuk is 6,5 km lang, het korte stuk 4 km, de breedte is nergens meer dan 1,5 km. Vrijwel de gehele kust rond het eiland bestaat uit kalksteenklimmen, het plateau erboven is groen en kaal. Alleen bij het haventje, in de oksel van de liggende L, daalt de kustlijn naar zeeniveau. Hier vind je een pub, een kerk, een handvol huizen en een paar overnachtingsgelegenheden. Op de rest van het eiland hebben de wind en de natuur vrij spel. De westkant is uitgeroepen tot natuurreservaat (het Kebble National Nature Reserve), bedoeld om de vele zeehonden en talloze zeevogels – waaronder alken, noordse stormvogels, pape-